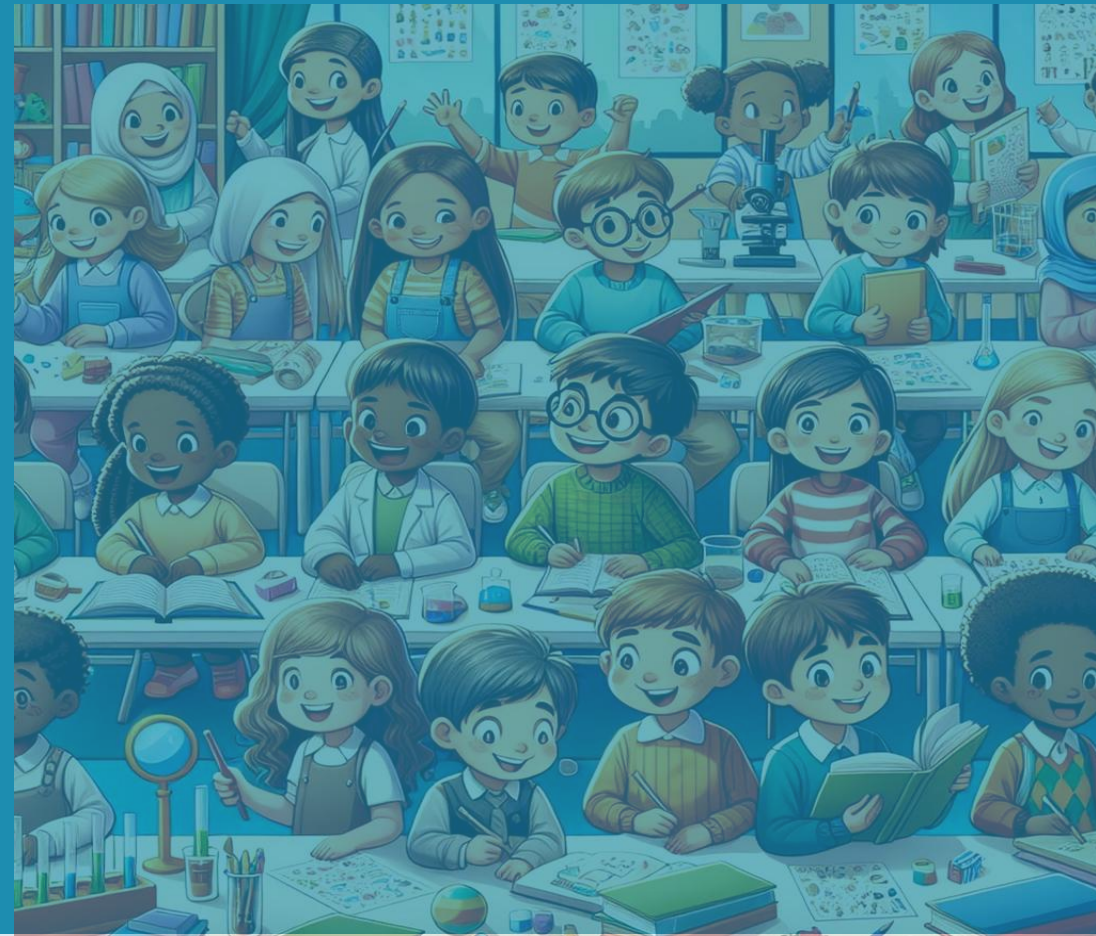

Leerhonger stimuleren bij leerlingen *een sleutel tot talentontwikkeling*

Evelien Aerts, Jeroen Lavrijsen, Saskia Buyckx, Karine Verschueren

Expertisecentrum TALENT

Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen: Schoolpsychologie en Ontwikkeling in Context (SCeNo)

Mijn achtergrond

- Master in klinische psychologie voor kinderen & jongeren (afgestudeerd juni 2023)
- PhD in school- en ontwikkelingspsychologie: TH!NK-project (2023-2026)
 - *“Learning to love cognitive challenge: understanding and fostering the development of Need for Cognition in youth”*
 - Dagboekstudie (4de-6de lj): In welke mate zijn dagelijkse ervaringen met cognitief uitdagende activiteiten voorspellend voor leehonger (“Need for Cognition”)?
 - Lerarentraining (4de-6de lj): Hoe kan de omgeving de leehonger van leerlingen bevorderen?
 - THINK-Team
 - Karine Verschueren, KU Leuven (promotor)
 - Jeroen Lavrijsen, KU Leuven (copromotor)
 - Franzis Preckel, Universität Trier (copromotor)
 - Saskia Buyckx, KU Leuven (interventie)

School Psychology and Development in Context

Our research group is dedicated to the study of typical and atypical development within different social contexts, such as schools, family and peer systems, and nursing homes for older adults.

Discover our research

TALENT

Inspireren

Ondersteunen

Uitdagen

Planning workshop

- **Leerhonger**
 - Wat is het?
 - Waarom is het belangrijk?
 - Leerhonger vs. intelligentie?
 - Hoe ontwikkelt het zich?
- **Leerhonger stimuleren**
 - TH!NK-lerarentraining
 - Vier strategieën
- **Voorbeelden uit de praktijk**

Leerhonger
(“Need for Cognition”)

Wat is “leerhonger”?

Waaraan denk je bij het horen van de term
“*leerhonger*”?

1. Surf naar de website <https://www.polleverywhere.com/>
2. Klik op “Join here”
3. Vul “**evelienaerts300**” in
4. Typ jouw antwoord in de textbox en klik op “submit”!

Waaraan denk je bij het horen van de term "leerhonger"?

You have not responded

Type here...

Submit

Wat is “leerhonger”?

“Individuele verschillen in de neiging om cognitief uitdagende activiteiten op te zoeken, eraan deel te nemen en ervan te genieten”

Kenmerken van leerlingen met een **grote leerhonger**:

- Gebruiken vaker strategieën die dieper leren stimuleren
- Voorkeur voor complexe boven eenvoudige cognitieve taken/activiteiten
- Grotere bereidheid om cognitieve inspanningen te leveren
- ...

!!! Breder dan de schoolcontext !!!

Bv. Individuen met een grote leerhonger kiezen in hun vrije tijd vaker voor cognitief uitdagendere activiteiten (puzzelen) in plaats van cognitief minder uitdagende activiteiten (TV kijken).

MAAR voor schoolgaande jeugd vinden veel van deze denkactiviteiten wel plaats binnen de schoolcontext.

Het belang van “leerhonger”

Positieve relatie met leerhonger

- Academische prestaties in basis-, secundair en tertiair onderwijs
- Werkprestatie
- Werk- en schooltevredenheid
- Psychologisch welzijn en positief affect
- ...

Negatieve relatie met leerhonger

- Uitstelgedrag en verveling
- Angst en depressie
- Werk- en studiegerelateerde burn-out
- ...

Steekproef: Vlaamse leerlingen uit het 5de en 6de jaar secundair

Resultaten:

→ Meeste plezier, interesse, concentratie en actieve participatie tijdens lessen van gemiddelde moeilijkheidsgraad

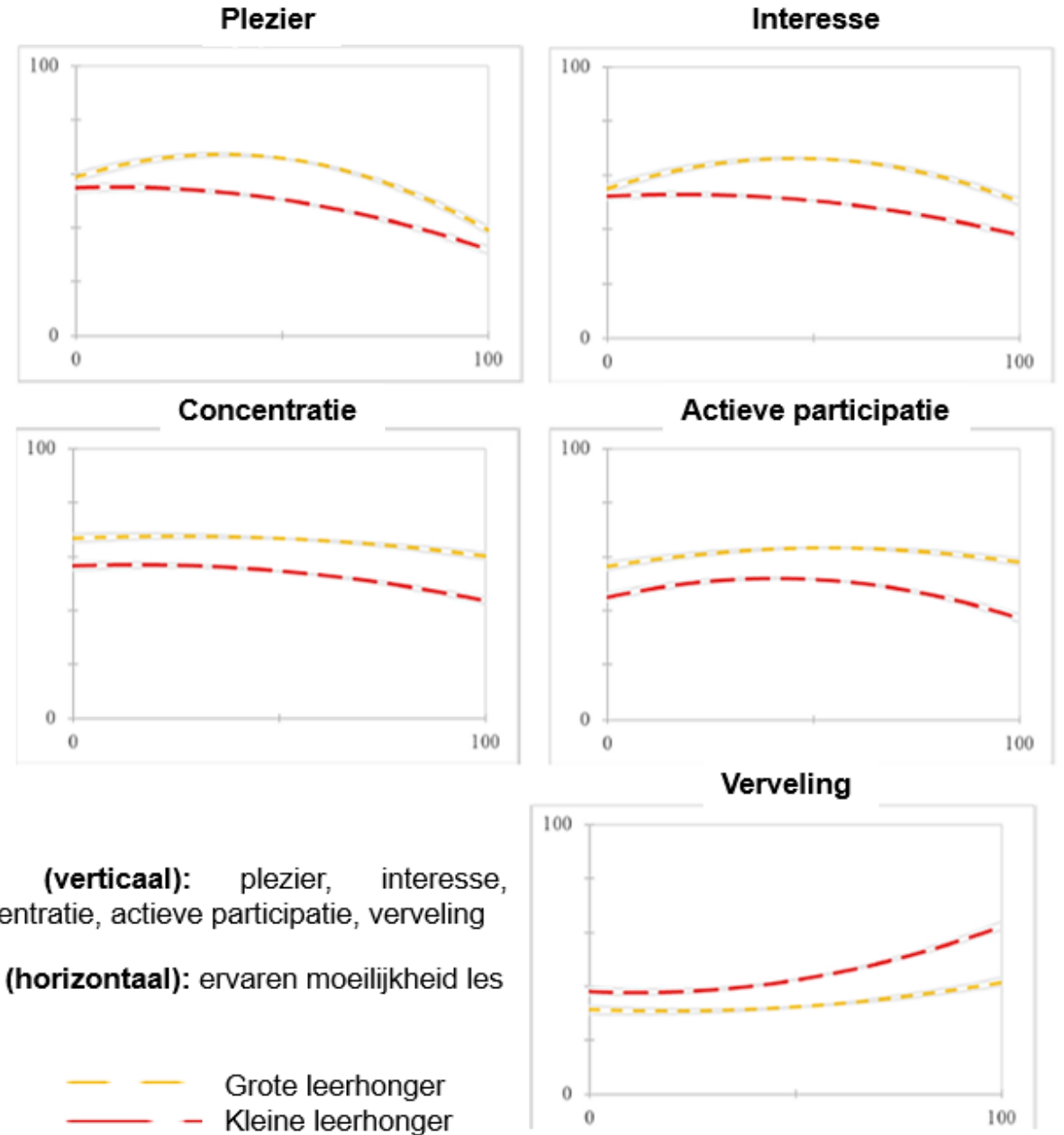
→ Verveling neemt toe bij toenemende moeilijkheidsgraad

MAAR...

Leerlingen met een grote leershonger ervaren (onafhankelijk van de moeilijkheidsgraad)

→ Meer plezier, interesse, concentratie en actieve participatie

→ Minder verveling

Leerhonger vs. cognitief functioneren

Is er een verband tussen leerhonger en cognitieve vaardigheden?

(A) Geen verband

(B) Zwak verband

(C) Matig verband

(D) Sterk verband

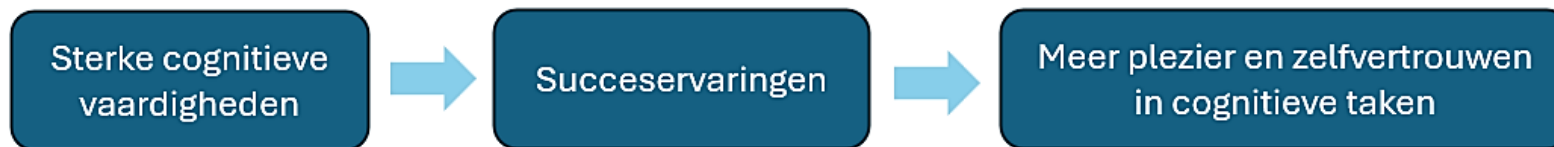
<https://pollev.com/evelienaerts300>

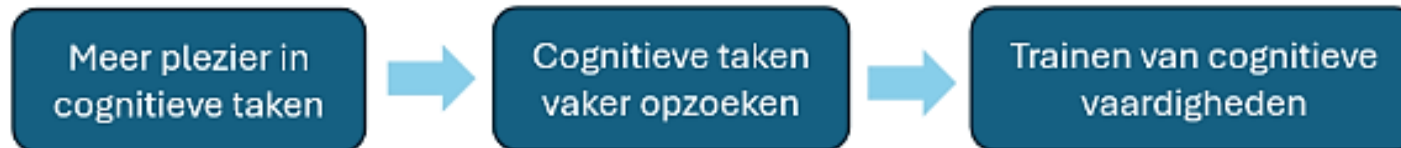
Leerhonger vs. cognitief functioneren

- Positieve relatie
- Wederkerige relatie

- *Hypothese van omgevingssucces:*

- *Hypothese van omgevingsverrijking:*

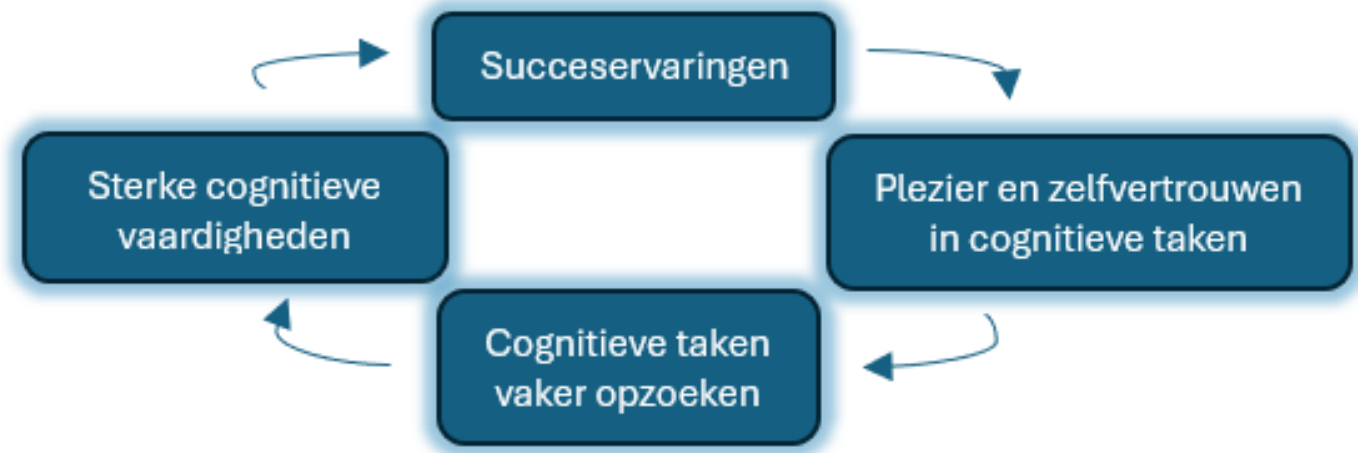
Leerhonger vs. cognitief functioneren

!!! Maar geen één-op-één verband !!!

- Relatie wordt sterker met de leeftijd (“*positieve / negatieve spiraal*”)

- **Zwak** in kindertijd (0,1-0,2) → **Matig** in volwassenheid (0,3-0,5)

Correlatie Coëfficiënt (r)	Sterkte Relatie
0	Zero
$0 < r < 0.3$	Zwak
$0.3 < r < 0.7$	Matig
$0.7 < r < 1$	Sterk
1	Perfect

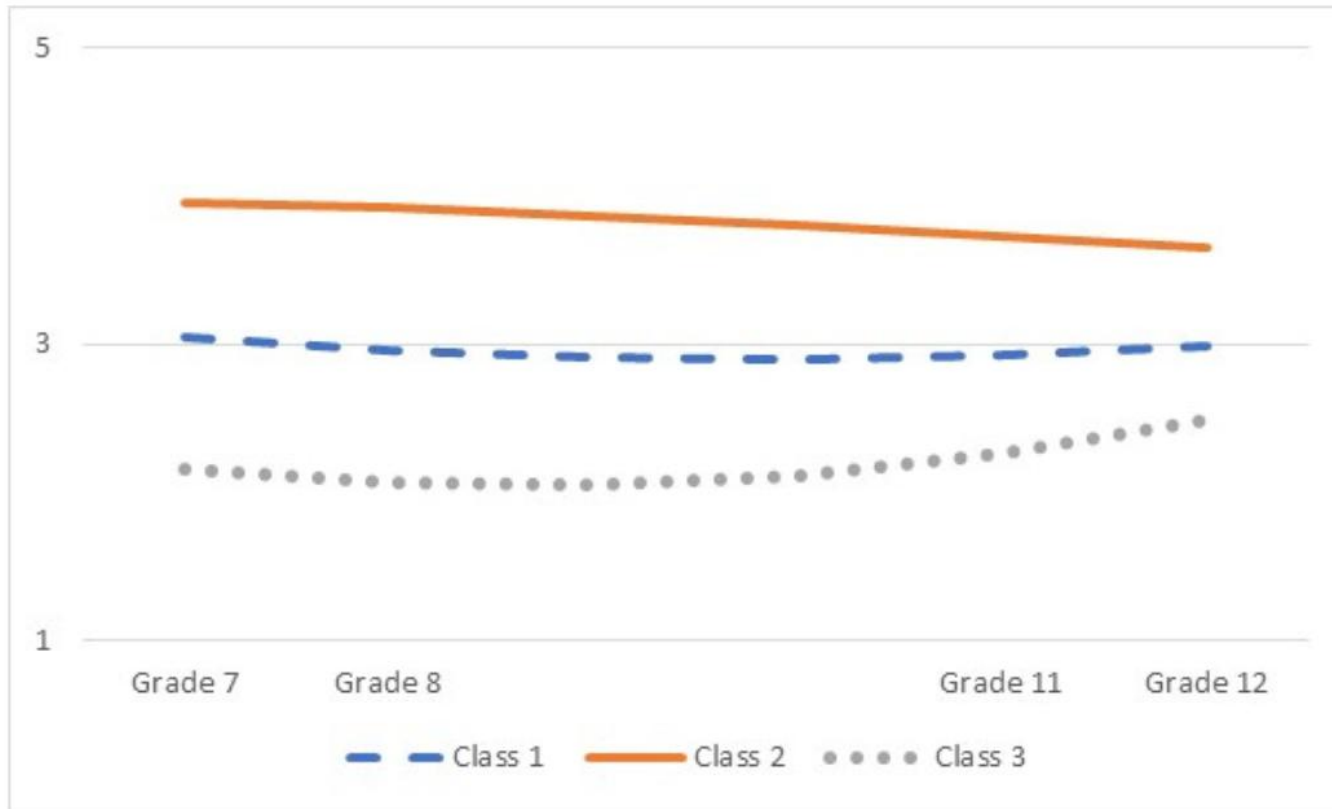

Ontwikkeling van leerhonger

Tot op heden slechts beperkt aantal langetermijnstudies, maar beschikbaar onderzoek suggereert wel dat leerhonger **evolueert doorheen de levensloop**.

Huidige studies suggereren:

- Gemiddelde daling tijdens schooltijd
- Relatief stabiel in termen van rangorde
- Individuele verschillen in hoe leerhonger ontwikkelt tijdens schooltijd

Drie verschillende ontwikkelingstrajecten van leerhonger in het secundair onderwijs

Groep 1 (18.3%)

- Hoge beginwaarde leerhonger
- Lichte daling S1 → S6

Groep 2 (61.4%)

- Gemiddelde beginwaarde leerhonger
- Stabiel S1 → S6

Groep 3 (20.3%)

- Lage beginwaarde leerhonger
- Lichte stijging S1 → S6

Figure 1. A graphical display of the three trajectory classes of Need for Cognition.

Leerhonger stimuleren

Stimuleren van leerhonger

Leerlingen moeten dus echt leren genieten van cognitieve uitdagingen

- Leerhonger → niet gerelateerd aan sociaaleconomische achtergrond
= “sociale status of klasse van een gezin. Het wordt vaak gemeten als een combinatie van opleiding, inkomen en b

- Sociaaleconomische met blootstelling aan cognitieve activiteiten thuis

Maar hoe?

Enkel blootstelling aan cognitieve activiteit lijkt onvoldoende om leerhonger te stimuleren.

TH!NK-lerarentraining

Gebaseerd op huidige literatuur rond leerhonger

Gericht op het **stimuleren van de leerhonger** van leerlingen in het **5de - 6de leerjaar**

Omvat het aanleren van **4 strategieën**:

1. Groeimindset en veilig leerklimaat installeren
2. Leraar als model
3. Expliciet positief waarderen van cognitieve uitdaging
4. Optimale uitdaging en mogelijkheid tot diep denken aanbieden

Groeimindset en veilig leerklimaat installeren

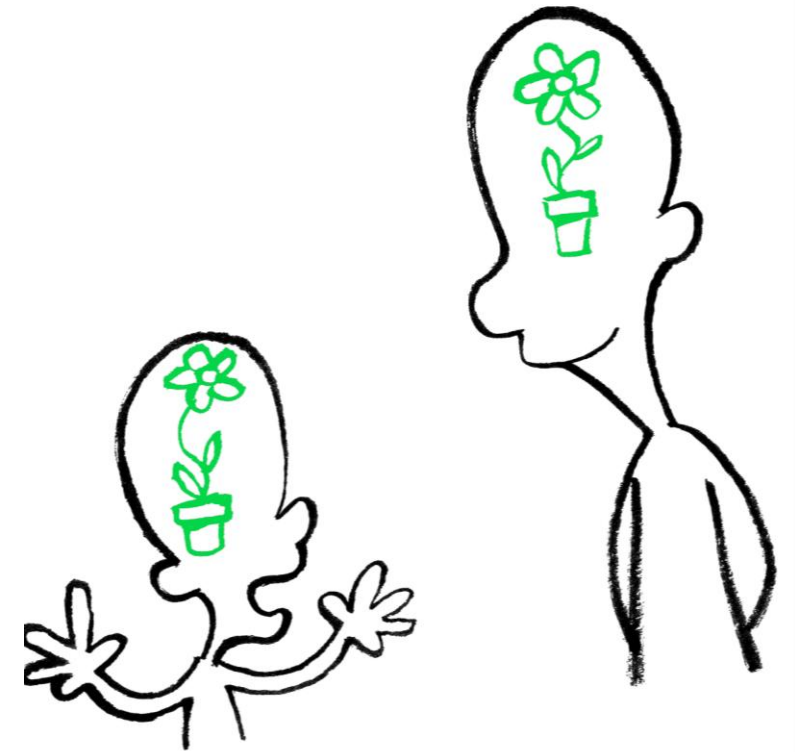

Groeimindset en veilig leerklimaat installeren

Definitie: De leerlingen overtuigen dat iedereen in staat is om te leren (“groeimindset”) en hen daarbij vertrouwen geven dat ze het gaan kunnen, waardoor ze cognitieve uitdagingen willen aanpakken en aanpakken

Voorbeelden:

- Groeigerichte taal gebruiken
- Fouten niet bestraffen, maar luidop benoemen als leerkanen
- Als leraar zelf fouten durven maken
- Positieve relatie met leerlingen opbouwen
- ...

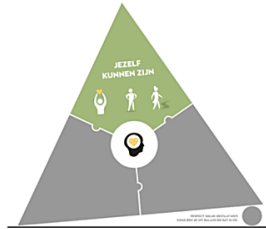
SUGGESTIES VOOR GROEITAAL

Als leerlingen zich **engageren om eigen persoonlijke (leer)doelen te behalen**, hebben ze het gevoel dat ze iets voor 'zichzelf' nastreven. En dat is heel belangrijk bij 'jezelf kunnen zijn'.

Een doel kunnen nastreven en bereiken maakt gelukkig. Maar het allerbelangrijkste voor dat geluksgevoel is net niet dat je de eindbestemming bereikt. Wel wat je meeneemt uit **de tocht ernaartoe**, en wat je zult inzetten op de tocht die nog voor je ligt.

Groeigerichte feedback, 'groeitaal', helpt leerlingen om zich te blijven inzetten en zichzelf uit te dagen om doelen te bereiken.

[Meer weten over 'jezelf kunnen zijn'](#)

Groeimindset stimuleren? Gebruik groeitaal!

Om je leerlingen te laten groeien, is groeigerichte feedback belangrijk.

Want wanneer leerlingen taal horen die focust op hun ontwikkelingsproces, begrijpen zij dat er een sterke relatie is tussen de ontwikkeling die ze doormaken en de inspanningen die ze daarvoor doen. Wij noemen deze **groeigerichte feedback 'groeitaal'**!

Groeitaal zorgt ervoor dat leerlingen willen doorzetten, veerkrachtiger zijn bij tegenslagen én gericht blijven op hun leerproces. Wanneer zij ervaren dat ze een uitdagend leerproces tot een goed einde kunnen brengen, zullen zij later in een nieuw leerproces meer vertrouwen op hun eigen capaciteiten om iets nieuws te leren!

Om je te helpen om meer groeitaal te gebruiken, heeft Platform Mindset (www.platformmindset.nl) héél veel groeitaal voor je op een rij gezet.

Print uit, hang op, oefen en groei.

SUGGESTIES VOOR GROEITAAL

Suggesties voor groeitaal (Vlaams Instituut Gezond Leven)

GROEIMINDSET STIMULEREN? GEBRUIK GROEITAAL!

Om je leerlingen/studenten te laten groeien, is groeigerichte feedback belangrijk. Want wanneer leerlingen/studenten taal horen die focust op hun ontwikkelingsproces, begrijpen zij dat er een sterke relatie is tussen de ontwikkeling die ze doormaken en de inspanningen die ze daarvoor doen. Wij noemen deze groeigerichte feedback Groeitaal!

Groeitaal zorgt ervoor dat leerlingen willen doorzetten, veerkrachtiger zijn bij tegenslagen én gericht blijven op hun leerproces. Wanneer zij ervaren dat zij een uitdagend leerproces tot een goed einde kunnen brengen, zullen zij later in een nieuw leerproces meer vertrouwen hebben in hun eigen capaciteiten om iets nieuws te leren!

Om je te helpen om meer Groeitaal te gebruiken in je groep, hebben we hieronder héél veel Groeitaal voor je op een rij gezet. Print uit, hang op, oefen en groei!

PLATFORM MINDSET laat talent groeien!

1. WANNEER EEN LEERLING VEEL INZET TOONT, MAAR HET NOG NIET LUKT:

- Oké, het gaat dus nog niet zo goed als je zou willen. Zie dit moment als een kans om nieuwe dingen te leren.
- Welke strategieën gebruik je al? Zijn er nog andere manieren die je kunt gebruiken om verder te komen?
- Op het moment dat je denkt dat je het niet kunt, bedenk dan: ik kan het nóg niet, maar ik kan het leren.
- Het is heel logisch dat je fouten maakt hierin. Ik had dat eigenlijk ook wel verwacht, want je doet iets heel nieuws. Laten we samen eens kijken wat er fout ging, want daar kun je van leren wat je anders kan doen.
- Fouten maken móet! Ons brein groeit zodra we leren van onze fouten!
- Je vindt dit nu heel erg lastig, maar je gaat echt vooruit. Ik zie hoe je groeit!
- Ja, het is erg lastig. We zitten hier op school om ons brein sterker te maken. Als het makkelijk zou zijn dan zou je hier niks leren!
- Je kunt leren hoe je dit onder de knie krijgt. Het is niet makkelijk, maar je kunt het echt leren. Laten we eens de stapjes bekijken om er te komen.
- Laten we er even mee stoppen nu. Morgen proberen we het opnieuw, als we er een nachtje over hebben geslapen!
- Ik bewonder je doorzettingsvermogen, je komt zo duidelijk stappen verder.

GRATIS TOOLS VOOR MEER GROEI!

Wist je dat we een hele pagina vol gratis materialen voor je hebben klaarstaan? Van praktische werkvormen tot inspirerende tips: alles wat je nodig hebt om jouw leerlingen optimaal te laten ontwikkelen.

Registreer je gratis en krijg direct toegang tot materialen die je vandaag al kunt inzetten.

ONTDEK DE DOWNLOADS

Platform Mindset
(www.platformmindset.nl)

GROEITAAL AFFIRMATIES

Denk positief en laat je talent groeien!

ik kan het
nóg niet

ik leer
van mijn
fouten

ik ben
goed
bezig

ik doe echt
mijn best

ik vraag
om hulp als
't nodig is

ik heb lef
om iets te
proberen

ik kan
moeilijke
dingen aan

ik hou van
leren en
oefenen

ik bijt me
vast in een
uitdaging

ik lach als
het moeilijk
wordt

ik investeer
hier tijd en
moeite in

ik ga mijn
dromen
achterna

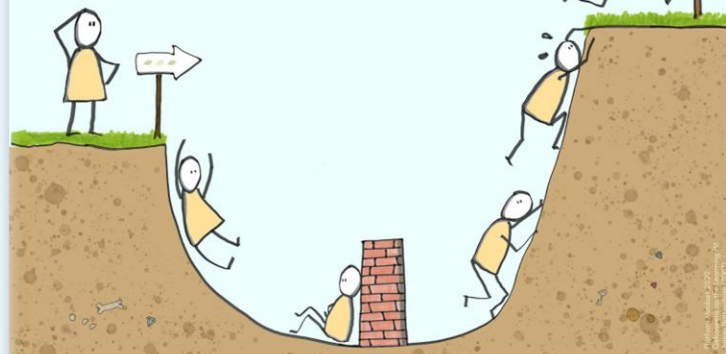
ik vergelijk
me alleen
met mezelf

oefenen
maakt me
slimmer

ik probeer
het gewoon
opnieuw

ik hou van
nieuwe
uitdaging

DE LEERKUIL

GEbruik JE GEREEDSCHAP!

Begin bij het begin
De uitleg lezen
Positief denken
Verdeel in stapjes
Probeer het nog eens

Vraag iemand om hulp
Ontspan, haal rustig adem
"Wat zou ... nu zeggen?"
Begin opnieuw
Bedenk wat eerder werkte
Vertrouw erop dat je
het kunt leren

Ga nog ... minuten door
Neem even pauze
Leer van de ander
Zet de eerste stap
Check je werk
...
...

PLATFORM MINDSET
laat talent groeien!

PLATFORM MINDSET - LAAT TALENT GROEIEN!

Posters voor in de klas

2. OMGAAN MET FOUTEN

ACTIVITEIT 2

KNOEIKUNST

Nodig:

- kopje koffie/thee + lepelkje
- tekenmaterialen
- eventueel: een föhn

Zorg dat je een kop koffie met een lepelkje in je hand hebt en leg een groot vel tekenpapier (A3) en wat stiften voor je neer. Vertel dat je iets heel bijzonder gaat tekenen voor de kinderen en dat je daarvoor heel speciaal en kostbaar papier hebt gekocht. Je hebt er weken naar gezocht op internet en je hebt het helemaal uit Engeland laten overkomen. Je hebt er al weken op gewacht en je bent superblij dat het bijzondere papier eindelijk binnen is.

Pak een stift en buig voorover naar het papier en knoei al doende 'per ongeluk' koffie over het blad. Reageer geschrokken en geef aan dat je nu echt wel bedroefd voelt, omdat er allemaal vlekken op je mooie papier zitten. En je bent een beetje boos op jezelf omdat je geknoeid hebt.

Kijk dan nog eens goed naar het papier en zeg opgewekt: "Hé, wacht eens even!". Gebruik je lepelkje om nog wat meer vlekken te maken. Pak eventueel een föhn en blaas de vlekken droog. Pak vervolgens een stift en teken zodanig in en rond de vlekken dat er iets herkenbaars ontstaat.

Zo maak je van een 'fout' dus een kunstwerk. Vertel dat de kinderen dit zelf ook mogen gaan doen. Laat de kinderen aan tafel gaan zitten en geef hen een tekenpapier (A5). Loop rond met je kopje koffie en laat elk kind een lepelkje koffie op zijn papier morsen. Laat de vlekken drogen en ga intussen bijvoorbeeld even buitenspelen.

LIEVER GEEN FOUTEN MAKEN?

'Van je fouten kun je leren' is een veel gehoorde uitspraak. En dat is niet zo gek, want het is ook wáár: door fouten te maken, weet je in ieder geval hoe het niet moet en kom je verder in een leerproces.

Toch vinden we fouten maken en falen niet fijn. Er is een deel van het brein dat niet houdt van fouten maken en falen. Het liefst houdt dat deel van het brein alles veilig en foutloos. Wanneer je leert om dit deel van je brein wat meer onder controle te krijgen, ben je in staat om fouten steeds vaker te zien als leermomenten en kun je er daadwerkelijk van groeien.

Klasactiviteiten

Leraar als model

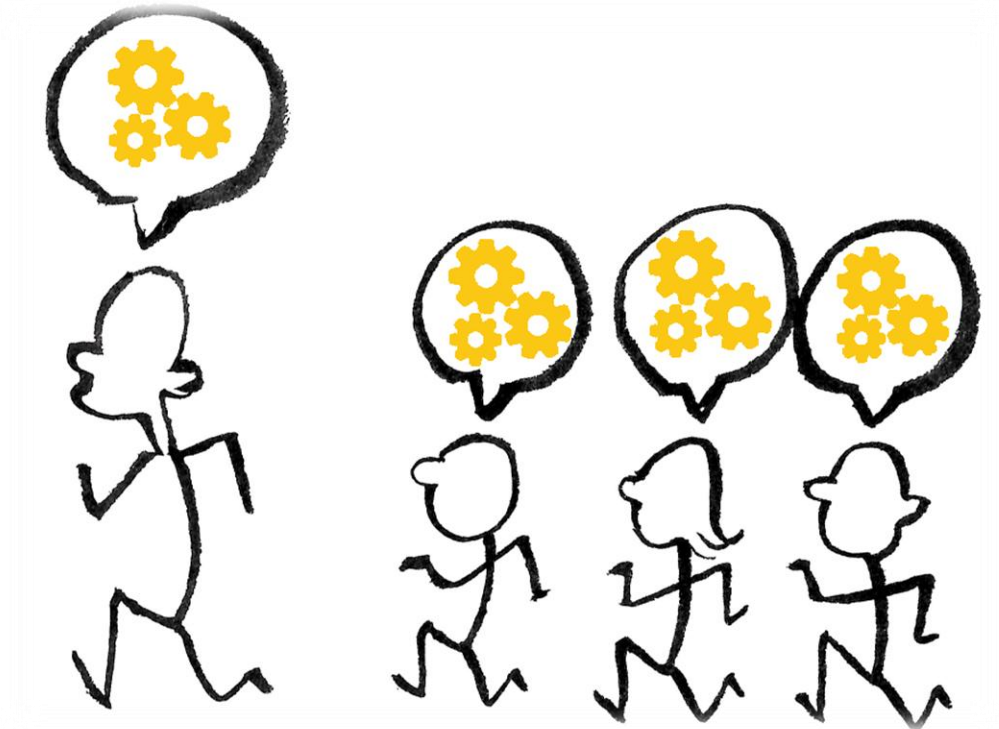

Leraar als model

Definitie: Laten zien dat je als leraar zelf geniet van diep nadenken en dat je denkuitdagingen positief benadert

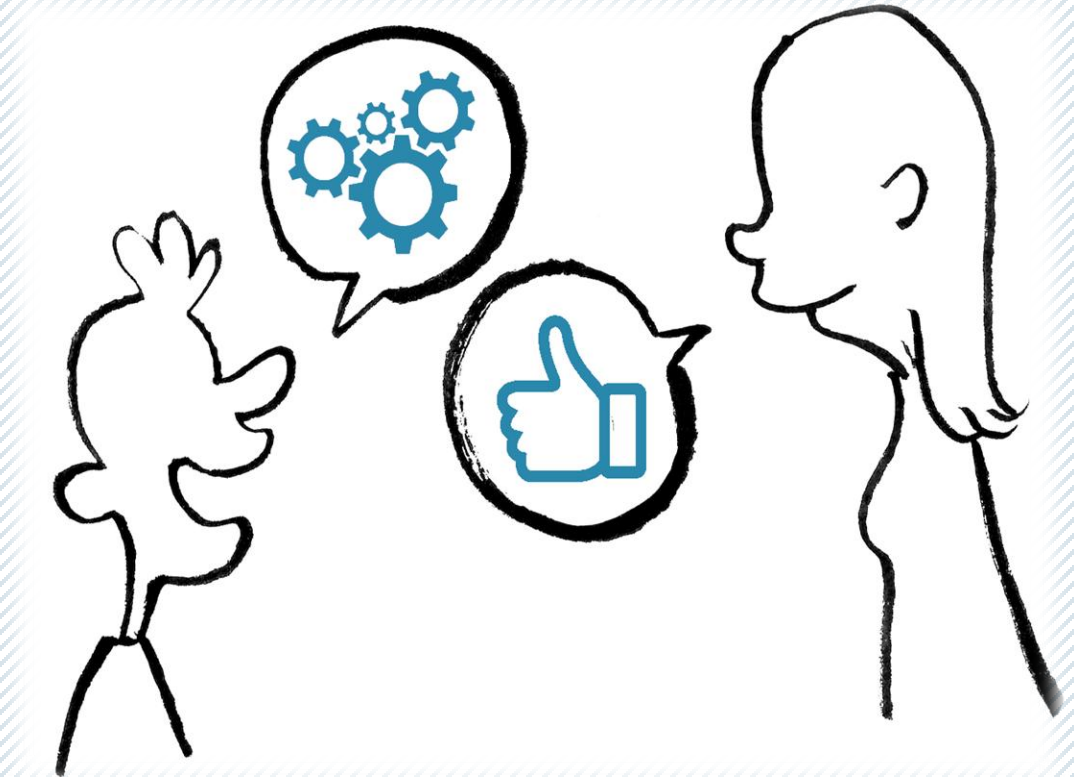
Voorbeelden:

- Als leraar zelf cognitieve uitdagingen opzoeken en aangaan
- Als leraar zelf tijdens cognitieve uitdagingen volhouden
- Als leraar zelf duidelijk genieten tijdens cognitieve uitdagingen
- ...

! Medeleerlingen kunnen ook model staan !

**Expliciet positief
waarderen van cognitieve
uitdaging**

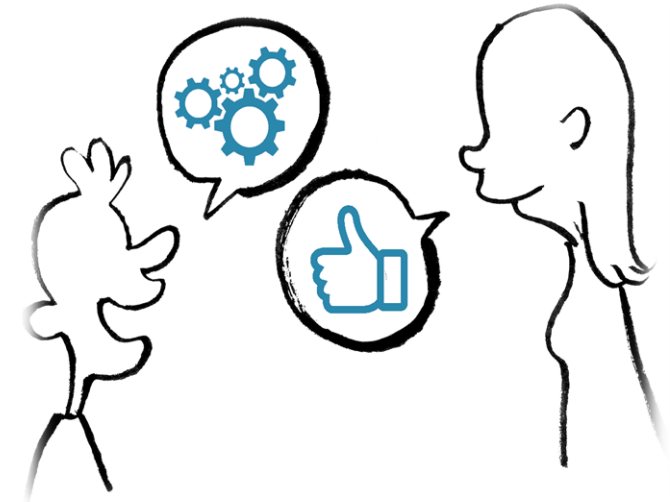

Expliciet positief waarderen van cognitieve uitdaging

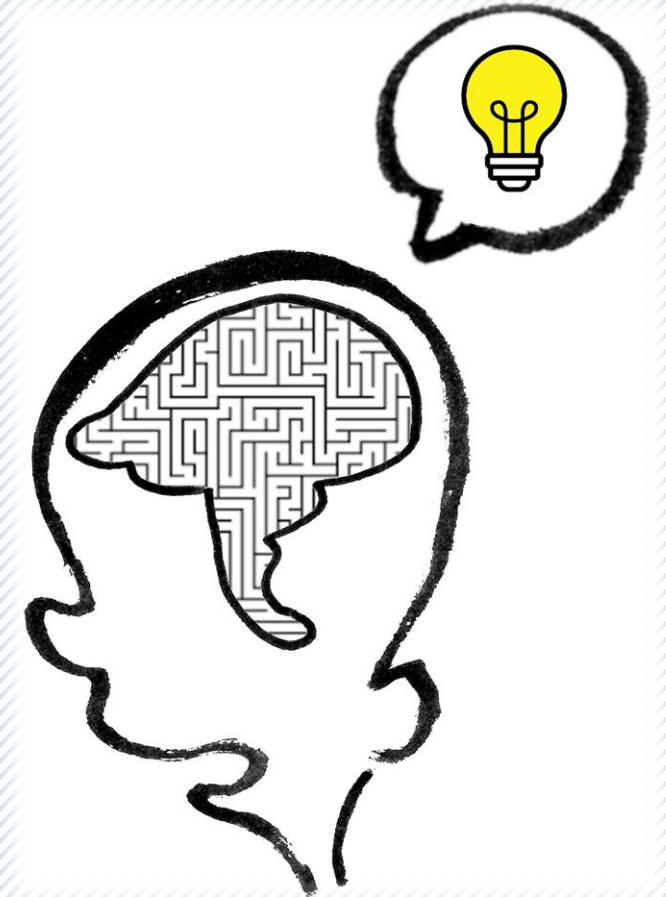
Definitie: Expliciet waarderen van cognitieve uitdaging, door bv. luidop te benoemen dat diep nadenken of een denkactiviteit leuk is en dat het de moeite is om door te zetten bij de aanpak van een uitdagende opdracht

Voorbeelden:

- Leerlingen een compliment geven nadat ze zich hebben ingespannen tijdens het nadenken
 - “Wat hebben jullie goed nagedacht tijdens deze oefening!”
- Verwoorden dat (diep) nadenken leuk is en dat het de moeite waard was om vol te houden (zelfs wanneer een complexe opdracht niet gelukt is)
 - “Je brein gebruiken is fijn, zelfs wanneer het lastig wordt!”
- De denkinspanning zelf waarderen i.p.v. het resultaat van de inspanning
- ...

**Optimale uitdaging en mogelijkheid
tot diep nadenken aanbieden**

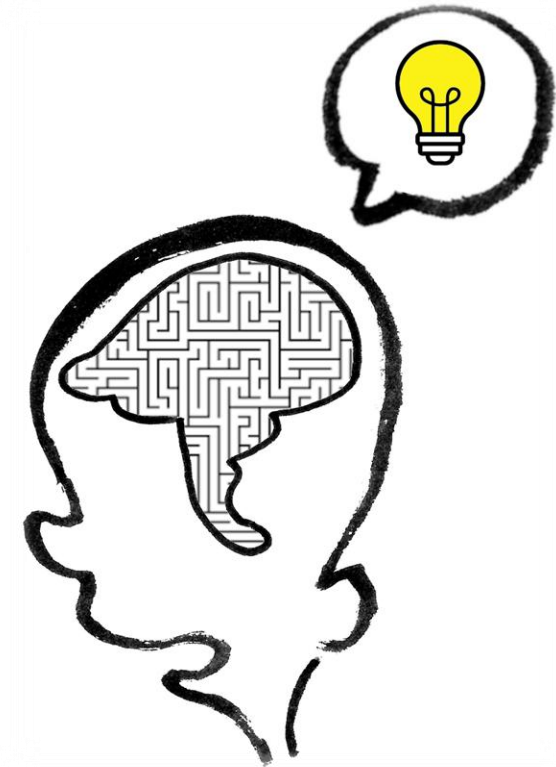

Optimale uitdaging en mogelijkheid tot diep nadenken aanbieden

Definitie: Leerlingen taken bieden die overeenkomen met hun niveau van vaardigheden, of die hun vaardigheden net overstijgen (“zone van de naaste ontwikkeling”)

Voorbeelden:

- Bij een uitdagende opdracht tips geven i.p.v. de oplossing
- Leerlingen tijd geven om antwoorden te zoeken
- Bij het oplossen van complexe opdrachten als leraar niet alleen zelf mogelijke oplossingen en voorbeelden geven; ook klasgenoten met elkaar ideeën laten uitwisselen
- Succeservaringen inbouwen door opdrachten aan te bieden op het niveau van de leerling en deze succeservaringen expliciet benoemen
 - Succes in de brede zin van het woord; volhouden bij een lastige opdracht = succes
- ...

*Voorbeelden uit de
praktijk*

De 4 strategieën in de klasomgeving

Drie herkenbare klassituaties: welke strategie past de leraar hier toe?

<https://pollev.com/evelienaerts300>

Meerdere strategieën zijn mogelijk!

Scenario 1

In een les fysica moeten de leerlingen zelf een formule toepassen om een probleem op te lossen. Een leerling probeert het, maar loopt vast en zegt: *“Ik krijg dit niet voor elkaar. Het is te moeilijk, ik stop ermee.”* Hij kijkt gefrustreerd naar zijn boek.

De leraar gaat naast hem zitten en zegt: *“Weet je wat knap is? Je hebt echt je best gedaan om dit zelf uit te zoeken. Fysica is uitdagend, maar je hersenen worden er sterker van als je blijft doorzetten. Dat is het mooie aan moeilijke problemen: ze maken je slimmer!”*

Scenario 2

Tijdens een activiteit met blokken lukt het een groepje kleuters niet om een hoge toren te bouwen. Ze worden gefrustreerd en roepen: *“Het valt steeds om!”*

De leraar bouwt zelf mee en zegt: *“Oei, dat is echt moeilijk, hè? Ik ga even diep nadenken. Wat als we brede blokken onderaan zetten? Wat een leuke uitdaging is dit! We kunnen dit oplossen door samen te denken.”* De leraar toont zichtbaar plezier in het zoeken naar een oplossing.

Scenario 3

De klas werkt aan een complexe tekst met moeilijke woorden. Sommige leerlingen stoppen en vragen: “*Meester, wat betekent dit woord? Ik snap het niet.*”

De meester denkt hardop terwijl hij de tekst bekijkt: “*Goh, dit woord is moeilijk! Weet je wat ik ga doen? Ik ga de zin nog eens lezen en kijken of ik het kan afleiden. Dit is het leuke van lezen: je hersenen moeten een raadsel oplossen!*” Hij toont zijn eigen enthousiasme en aanpak bij de uitdaging.

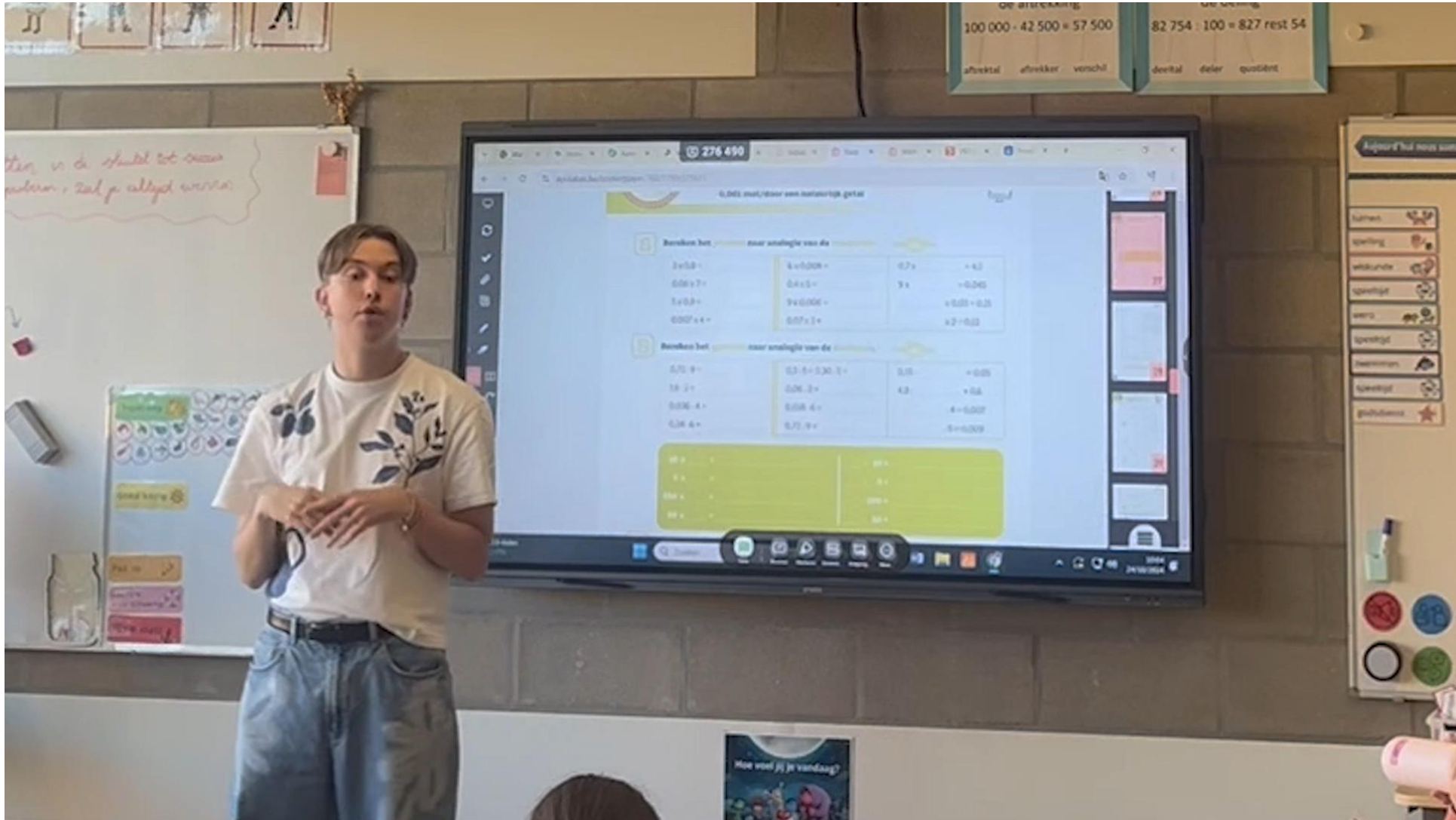
Praktijkvoorbeelden

Video's van leerkrachten die aan de training deelnamen
Welke strategie(ën) passen zij toe?

<https://pollev.com/evelienaerts300>

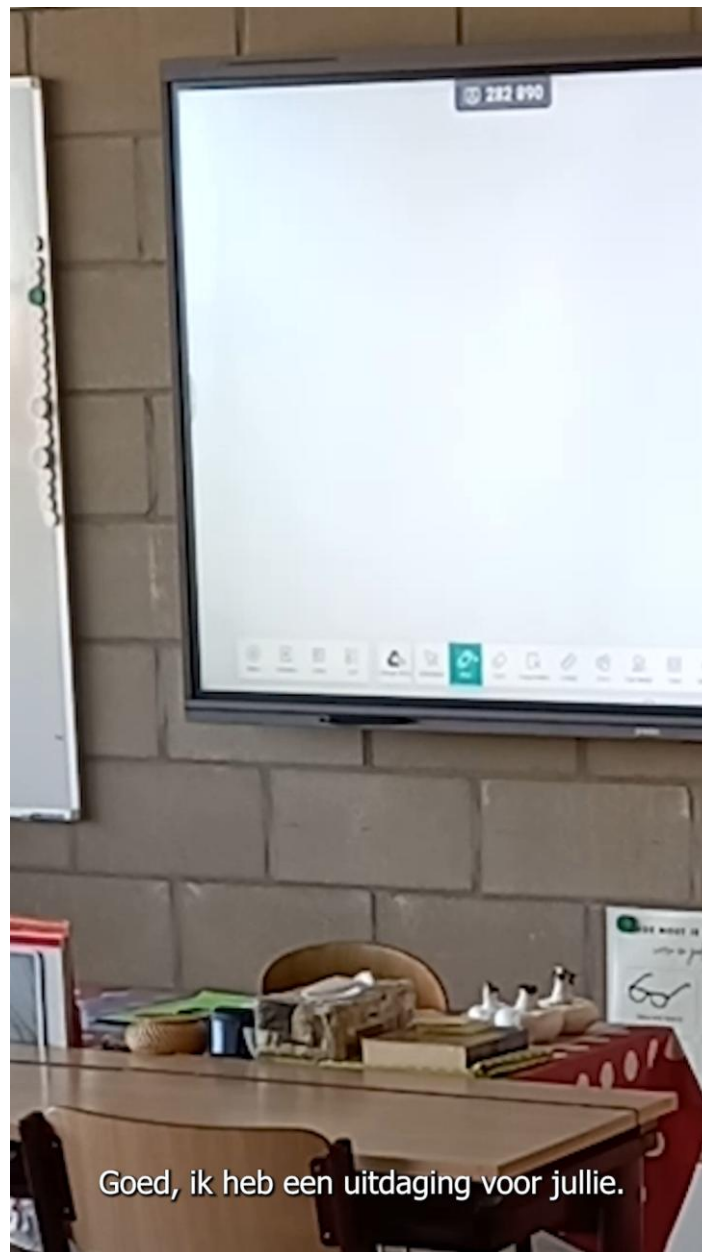
Meerdere strategieën zijn mogelijk!

Voor deze middag gaan we

Goed, ik heb een uitdaging voor jullie.

Groepsdiscussie

- 1. Welke strategieën passen jullie momenteel al toe in de klas? Op welke manier? Zijn er bepaalde uitdagingen waarmee jullie dan te maken krijgen?**
- 2. Hoe gaan jullie dat jullie de besproken strategieën toepassen in de klas?**
- 3. Welke obstakels verwachten jullie bij het implementeren van besproken strategieën in de klas?**

***Bedankt voor jullie
aandacht!***

evelien.aerts@kuleuven.be

saskia.buyckx@kuleuven.be